

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE

PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII

**unor prevederi ale Anexei nr. 2 la Legea nr. 48 din 22 martie 2012
privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici**

(Sesizarea nr. 13a/2013)

CHIȘINĂU
10 septembrie 2013

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Igor DOLEA,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Tudor PANȚÎRU,
DI Victor POPA,
DI Petru RAILEAN, *judcători*,
cu participarea dnei Aliona Balaban, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 2 mai 2013
și înregistrată la aceeași dată,
Examinând sesizarea menționată în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în ședință plenară închisă,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea Curții Supreme de Justiție, depusă la Curtea Constituțională la 2 mai 2013, în temeiul articolelor 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, 25 lit.d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin.(1) lit. d) din Codul jurisdicției constituționale, pentru controlul constituționalității unor prevederi ale Anexei nr. 2 la Legea nr. 48 din 22 martie 2012 privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici.

2. Autorul sesizării a pretins, în special, că compartimentele din Anexa nr. 2 la Legea nr. 48 din 22 martie 2012, care diferențiază gradele de salarizare ale funcțiilor publice din cadrul instanțelor judecătorești în raport cu gradele de salarizare ale funcțiilor publice din cadrul autorității puterii legislative și a autorităților puterii executive, vin în contradicție cu articolele 6 și 116 alin. (1) din Constituție.

3. Prin decizia Curții Constituționale din 15 iulie 2013 sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a prejudicia fondul cauzei.

4. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opinia Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Ministerului Justiției, Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Universității de Stat din Moldova.

5. În ședința plenară publică a Curții, Curtea Supremă de Justiție a fost reprezentată de Iulia Sîrcu, vicepreședinte al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ. Parlamentul a fost reprezentat de Sergiu

Chirică, consultant principal în cadrul Direcției juridice generale a Secretariatului Parlamentului.

ÎN FAPT

6. Legea nr.48 din 22 martie 2012 privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici reglementează modul și condițiile de salarizare a funcționarilor publici, precum și mărirea salariilor acestora.

7. Sistemul de salarizare a funcționarilor publici instituie cadrul general pentru aplicarea de standarde și proceduri unitare de stabilire a salariilor și asigură crearea unei ierarhii a salariilor pe categorii de funcționari publici în baza gradului de salarizare.

8. Scopul general al legii în cauză este asigurarea condițiilor necesare pentru exercitarea eficientă de către funcționarii publici a atribuțiilor, precum și contribuirea la asigurarea autorităților publice cu personal competent și motivat.

9. Anexa nr. 2 la Legea nr.48 din 22 martie 2012 stabilește gradele de salarizare pentru funcțiile publice din autoritățile publice centrale, inclusiv instanțele judecătorești.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

10. Prevederile relevante ale Constituției (M.O., 1994, nr.1) sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.”

Articolul 6 Separația și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 60

Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ

„(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

[...]”

Articolul 72

Categorii de legi

„[...]

(3) Prin lege organică se reglementează:

[...]

j) regimul general privind raporturile de muncă, sindicatele și protecția socială;

[...]”

Articolul 115

Instanțele judecătorești

„(1) Justiția se înfăptuiește prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii.

[...]”

Articolul 116

Statutul judecătorilor

„(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

[...]”

Articolul 134

Statutul

„(1) Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.

(2) Curtea Constituțională este independentă de orice altă autoritate publică și se supune numai Constituției.

(3) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.”

11. Prevederile relevante ale Legii nr. 514-XIII din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească (republicată M.O., 2013, nr. 15-17, art.62) sunt următoarele:

Articolul 1 Puterea judecătorească

„(1) Puterea judecătorească este independentă, separată de puterea legislativă și puterea executivă, are atribuții proprii, exercitate prin instanțele judecătorești, în conformitate cu principiile și dispozițiile prevăzute de Constituție și de alte legi.

[...]”

Articolul 23¹ Autoadministrarea judecătorească

„(1) Independența instanțelor judecătorești reprezintă independența organizațională și funcțională a acestora, care este realizată prin autoadministrare judecătorească.”

12. Prevederile relevante ale Legii nr. 48 din 22 martie 2012 privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici (M.O., 2012, nr. 63, art. 213) sunt următoarele:

Articolul 1 Obiectul și scopul legii

„(1) Prezenta lege reglementează modul și condițiile de salarizare a funcționarilor publici, precum și mărimea salariilor acestora.

(2) Sistemul de salarizare a funcționarilor publici instituie cadrul general pentru aplicarea de standarde și proceduri unitare de stabilire a salariilor și asigură:

- a) crearea unei ierarhii a salariilor pe categorii de funcționari publici;
- b) stabilirea unui raport echitabil între partea fixă și partea variabilă a salariului în funcție de importanța, răspunderea, complexitatea și riscurile activității desfășurate, precum și de performanțele profesionale ale funcționarului public;
- c) stabilirea unor norme transparente și ușor de aplicat.

(3) Scopul prezentei legi este asigurarea condițiilor necesare pentru exercitarea eficientă de către funcționarii publici a atribuțiilor, precum și contribuirea la asigurarea autorităților publice cu personal competent și motivat.”

Articolul 2 Principiile sistemului de salarizare

„Sistemul de salarizare a funcționarilor publici are la bază următoarele principii:

- a) supremația legii, principiu conform căruia drepturile de natură salarială se stabilesc și se acordă în condițiile legislației în vigoare;
- b) competitivitate, principiu potrivit căruia este necesară echilibrarea nivelului veniturilor salariale din sectorul public cu cel din sectorul privat pentru funcții sau activități similare ori comparabile sub aspectul complexității și al responsabilităților;

c) proporționalitate, principiu conform căruia sistemul de salarizare asigură stabilirea și acordarea salariului raportat la nivelul competențelor cerute pentru ocuparea postului, la complexitatea activității desfășurate și la gradul de responsabilitate, la condițiile de muncă, pe baza criteriilor generale de clasificare a funcțiilor publice;

d) motivare, principiu potrivit căruia sistemul de salarizare permite evoluția în carieră a funcționarilor publici în condițiile legii, recunoașterea și recompensarea performanțelor profesionale individuale;

e) echitate și coerență, principiu conform căruia sistemul de salarizare creează oportunități egale prin reglementarea principiilor și normelor unitare privind stabilirea salariului funcționarului public;

f) flexibilitate și adaptabilitate, principiu potrivit căruia sistemul de salarizare asigură un cadru general și flexibil care permite ajustarea periodică a remunerației funcționarilor publici în funcție de evoluția economică, de modificările legislative și instituționale, precum și gestiunea descentralizată a implementării;

g) responsabilitate, principiu conform căruia executorii de buget răspund de respectarea drepturilor funcționarilor publici reglementate de prezenta lege, iar funcționarii publici răspund de exercitarea atribuțiilor și îndeplinirea obligațiilor, în condițiile legii;

h) transparență, principiu potrivit căruia mecanismul de stabilire a salariilor și a altor drepturi de natură salarială ale funcționarilor publici face parte din categoria informațiilor de interes public.”

**Gradele de salarizare
pentru funcțiile publice din autoritățile publice centrale
[Anexa nr.2 din Legea nr. 48 din 22 martie 2012]**

Secretariatul Parlamentului, Aparatul Președintelui Republicii Moldova, Cancelaria de Stat			
A01	Secretar general al Parlamentului	22	–
A01	Secretar general adjunct al Parlamentului	20	–
A01	Secretar general al Aparatului Președintelui Republicii Moldova	22	–
A01	Secretar general adjunct al Aparatului Președintelui Republicii Moldova	20	–
B01	Șef direcție generală	19	–
B02	Șef direcție	18	–
B03	Șef direcție în cadrul direcției generale	17	–
B04	Șef secție	17	–
B05	Șef secție în cadrul direcției	16	–
B06	Șef serviciu	16	–
C01	Consultant principal	15	–
C02	Consultant superior	10	–
C03	Consultant	7	–
C07	Specialist principal	7	7
C08	Specialist superior	4	4
C09	Specialist	3	3

HOTĂRÂRE PRIVIND CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI
REFERITOARE LA SALARIZAREA FUNCȚIONARILOR PUBLICI DIN CADRUL
INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI

7

Secretariatul Curții Constituționale			
A03	Șef al Secretariatului Curții Constituționale	21	–
A03	Șef adjunct al Secretariatului Curții Constituționale	19	–
B15	Șef direcție	17	–
B16	Șef secție	14	–
B17	Șef secție în cadrul direcției	12	–
B18	Șef serviciu	10	–
C26	Referent al judecătorului	12	–
C23	Consultant principal	8	–
C24	Consultant superior	7	–
C25	Consultant	6	–
C28	Grefier	6	–
C30	Specialist principal	6	–
C31	Specialist superior	4	–
C32	Specialist	2	–
Consiliul Superior al Magistraturii, Curtea Supremă de Justiție, Procuratura Generală			
A03	Șef al Aparatului Consiliului Superior al Magistraturii	21	–
A03	Șef adjunct al Aparatului Consiliului Superior al Magistraturii	19	–
A03	Șef al Aparatului Curții Supreme de Justiție	21	–
A03	Șef adjunct al Aparatului Curții Supreme de Justiție	19	–
B15	Șef direcție	17	–
B16	Șef secție	14	–
B17	Șef secție în cadrul direcției	12	–
B18	Șef serviciu	10	–
C23	Consultant principal	8	–
C24	Consultant superior	7	–
C25	Consultant	6	–
C26	Referent al judecătorului	12	–
C27	Consultant al procurorului	8	–
C29	Contabil-șef	14	–
C30	Specialist principal	6	–
C31	Specialist superior	4	–
C32	Specialist	2	–
Curțile de apel			
B14	Secretar al instanței judecătorești	10	–
B15	Șef direcție	7	–
B16	Șef secție	6	–
B17	Șef secție în cadrul direcției	6	–
B18	Șef serviciu	5	–
C26	Referent al judecătorului	6	–
C28	Grefier	4	–

HOTĂRÂRE PRIVIND CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI
REFERITOARE LA SALARIZAREA FUNCȚIONARILOR PUBLICI DIN CADRUL
INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI

8

C29	Contabil-șef	4	–
C30	Specialist principal	4	–
C31	Specialist superior	3	–
C32	Specialist	2	–
Judecătoriile, inclusiv cea militară, procuraturile teritoriale și cele specializate			
B14	Secretar al instanței judecătorești	9	–
C26	Referent al judecătorului	5	–
C27	Consultant al procurorului	5	–
C28	Grefier	3	–
C29	Contabil-șef	4	–
C30	Specialist principal	4	–
C31	Specialist superior	3	–
C32	Specialist	2	–

Aparatele centrale ale ministerelor			
A05	Secretar de stat	22	–
B19	Șef direcție generală	18	–
B20	Șef direcție	16	–
B21	Șef direcție în cadrul direcției generale	15	–
B22	Șef secție	13	–
B23	Șef secție în cadrul direcției	12	–
B24	Șef serviciu	10	–
C33	Consultant principal	10	–
C34	Consultant superior	8	–
C35	Consultant	7	–
C40	Specialist principal	7	–
C41	Specialist superior	4	–
C42	Specialist	2	–

13. Prevederile relevante ale Regulamentului Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797-XIII din 2 aprilie 1996 (republicat M.O., 2007, nr.50, art.237), sunt următoarele:

**Articolul 141
Secretariatul Parlamentului**

„(1) Asistența organizatorică, informațională și tehnică a activității Parlamentului, Biroului permanent, comisiilor permanente, fracțiunilor parlamentare și a deputaților este asigurată de Secretariatul Parlamentului condus de Secretarul general.

[...]”

ÎN DREPT

14. Din conținutul sesizării, Curtea observă că aceasta vizează în esență modul de salarizare a funcționarilor publici din cadrul aparatelor autorităților antrenate în exercitarea ramurii puterii judecătorești în raport cu funcționarii celorlalte ramuri ale puterii de stat.

15. Astfel, sesizarea se referă la un ansamblu de elemente și principii interconexe, precum principiul separației puterilor în stat, principiul independenței puterii judecătorești și principiul egalității persoanelor care contribuie la exercitarea puterii în stat după criteriul modului de salarizare.

A. ADMISIBILITATEA

16. În conformitate cu decizia sa din 15 iulie 2013, Curtea a reținut că, în temeiul articolelor 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 4 alin. (1) lit. a) din Codul Jurisdicției Constituționale, sesizarea prezentată ține de competența Curții Constituționale.

17. Articolele 25 alin. (1) lit. d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. d) din Codul Jurisdicției Constituționale abilitază Curtea Supremă de Justiție cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională.

18. Curtea Constituțională constată că obiectul controlului constituționalității îl constituie unele prevederi ale Anexei nr.2 la Legea nr. 48 din 22 martie 2012, care se referă la modul de salarizare a funcționarilor publici din organele puterii judecătorești în raport cu salarizarea funcționarilor din autoritățile celorlalte două puteri ale statului.

19. Curtea observă că sesizarea vizează, în fond, principiul separației puterilor în stat atât prin prisma echilibrului acestora, cât și a principiului egalității persoanelor antrenate în activitatea celor care exercită aceste puteri.

20. Curtea reține că prevederile contestate nu au mai făcut obiect al controlului constituționalității.

21. Prin urmare, Curtea apreciază că sesizarea nu poate fi respinsă ca inadmisibilă și nu există nici un alt temei de sistare a procesului în conformitate cu prevederile articolului 60 din Codul jurisdicției constituționale.

22. Curtea reține că prerogativa cu care a fost învestită prin articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia.

23. În procesul examinării prealabile a sesizării, Curtea a stabilit că prevederile articolului 116 din Constituție nu au o legătură cauzală directă cu alegațiile de neconstituționalitate a prevederilor contestate. Acesta

urmează a fi invocat subsidiar prin prisma asigurării independenței puterii judecătorești.

24. Astfel, pentru a elucida corespunderea dispozițiilor contestate cu normele constituționale, Curtea va opera, în special, cu prevederile articolelor 6 și 16 din Constituție, precum și cu principiile care guvernează statul de drept.

B. FONDUL CAUZEI

PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLELOR 6 ȘI 16 DIN CONSTITUȚIE

25. Autorul sesizării pretinde, în special, că prevederile contestate vin în contradicție cu articolul 6 din Constituție, potrivit căruia:

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

26. De asemenea, în raport cu obiectul sesizării, autorul invocă și încălcarea articolului 16 din Constituție, care prevede:

„[...]”

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

1. Argumentele autorului sesizării

27. În opinia Curții Supreme de Justiție, principiul separației puterilor rămâne unul declarativ și inefficient în măsura în care nu se înțelege că din el derivă, implicit, principiul egalității puterilor în stat.

28. Într-un sistem bazat pe principiul separării puterilor în stat, este esențial ca Parlamentul, care controlează bugetul justiției, să nu submineze funcționarea eficientă a acesteia. În acest sens, art. 22 alin. (1) din Legea privind organizarea judecătorească stabilește că mijloacele financiare necesare bunei funcționări a instanțelor judecătorești sunt aprobate de Parlament, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, și nu pot fi micșorate fără acordul acestuia din urmă.

29. În context, autorul sesizării pretinde, în special, că legislatorul a prevăzut pentru funcțiile publice din cadrul aparatului Curții Supreme de Justiție și al Consiliului Superior al Magistraturii grade de salarizare mai mici decât pentru funcțiile similare din cadrul Secretariatului Parlamentului, Aparatului Președintelui Republicii Moldova și Cancelariei de Stat.

30. De asemenea, autorul sesizării afirmă că gradele de salarizare a funcționarilor din cadrul Curților de Apel sunt inferioare celor prevăzute pentru funcționarii din aparatele centrale ale ministerelor. Aceeași

neconcordanță subiectul sesizării o observă și în cazul salarizării funcțiilor publice din cadrul judecătoriilor, în comparație cu aparatul președintelui de raion și subdiviziunile subordonate consiliului raional.

31. Astfel, Plenul Curții Supreme de Justiție consideră că prevederile Anexei nr. 2 la Legea nr. 48 din 22 martie 2012, în partea ce se referă la salarizarea funcționarilor publici din cadrul Curții Supreme de Justiție, Consiliului Superior al Magistraturii, curților de apel și judecătoriilor, contravin articolelor 6, 16 și 116 alin. (1) din Constituție.

32. Or, prin diferențierea considerabilă a salariilor funcționarilor din instituțiile puterii executive și celei legislative, pe de o parte, și din sectorul justiției, pe de altă parte, se admite ideea că activitatea sistemului judecătoresc poate fi asigurată de funcționari publici mai puțin competenți, decât cei care activează în Secretariatul Parlamentului, Aparatul Președintelui Republicii Moldova, Cancelaria de Stat, ministere sau autoritățile publice locale.

Argumentele autorităților

33. Președintele Republicii Moldova, în opinia prezentată, menționează că prevederile Legii nr. 48 din 22 martie 2012 privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici nu depășesc cadrul constituțional.

34. Mai mult ca atât, el susține că anume legiuitorul are competența constituțională de a stabili criterii diferite de salarizare pentru reprezentanții celor trei puteri în stat. Stabilirea diferențiată a gradelor de salarizare a funcționarilor publici reprezintă opțiunea liberă a legiuitorului, ținând seama de specificul, importanța și complexitatea funcțiilor.

35. De asemenea, Parlamentul consideră că diferențierea gradelor de salarizare pentru funcțiile publice din autoritățile publice centrale este justificată de natura activității desfășurate de fiecare instituție.

36. Totodată, Parlamentul nu consideră că personalul din cadrul secretariatelor instanțelor judecătorești ar avea o protecție mai redusă în urma adoptării acestei măsuri legislative și nici nu susține că suprasolicitarea neuropsihică, consumul nervos și efortul depus de către aceștia sunt identice cu cele la care sunt expuși funcționarii publici din cadrul Secretariatului Parlamentului, Aparatului Președintelui Republicii Moldova, Cancelariei de Stat și aparatelor ministerelor, astfel încât este justificat tratamentul juridic diferențiat stabilit în Anexa nr.2 la Legea nr.48/2012.

3. Aprecierea Curții

3.1. Principii generale

a) Principiul separării și colaborării puterilor

37. Curtea evidențiază din nou esența fundamentală a principiului separației și colaborării puterilor în stat, proclamat de art.6 din Constituție, ca principiu fundamental de organizare și funcționare eficientă a instituțiilor statului de drept, pentru excluderea oricăror imixțiuni reciproce.

38. Potrivit principiului constituțional, puterile legislativă, executivă și judecătorească nu pot concura între ele, având sarcina de a-și exercita separat atribuțiile în limitele rigorilor impuse de Constituție, printr-o colaborare reciprocă pentru exercitarea puterii de stat.

39. Instituirea principiului separației puterilor statului are drept scop crearea unui sistem de guvernare ce ar permite stoparea abuzului din partea unei puteri.

40. Curtea observă că o componentă a puterii de stat care are un potențial mai puternic de influență poate oricând să-și subordoneze o altă putere. Având în vedere că o putere socială poate fi frânată în eventualitatea unor abuzuri în exercitarea puterii de stat numai printr-o altă putere, echivalentă după prerogative și posibilități, Curtea în jurisprudența sa a dezvoltat principiul separației și colaborării puterilor statului, garantat de art.6 din Constituție, și a dedus drept componentă inalienabilă a acestui principiu **echilibrul ramurilor puterii de stat.**

41. Echilibrul celor trei componente ale puterii de stat rezultă din interdicția constituțională impusă acestora de a nu concura între ele. Or, interdicția în cauză rezultă din cerința de colaborare, prevăzută de art.6 din Constituție. Menținerea echilibrului puterilor în stat constituie o cerință inerentă pentru evitarea subordonării unei componente a puterii de către alta.

42. Această concluzie a Curții vine să completeze raționamentele expuse în Hotărârea nr.23 din 9 noiembrie 2011 privind interpretarea articolului 116 alin. (4) din Constituție:

„19. Principiul echilibrului instituțional, cunoscut astăzi sub denumirea “checks and balances” (în traducere aproximativă din limba engleză însemnând “sistemul de frâne și contrabalante”), stă la baza democrației și presupune echilibrul puterilor și controlul lor reciproc, astfel încât puterile statale să aibă aproximativ aceeași pondere, adică să fie echilibrate, pentru a se putea limita reciproc, evitând astfel ca puterea statală să fie folosită în mod abuziv.

20. Acest sistem de frâne și contrabalante reprezintă condiția sine qua non a democrației moderne, împiedicând omnipotența legislativului, pe cea a executivului sau a judiciarului.”

b) *Principiul egalității persoanelor*

43. Curtea relevă că, potrivit articolului 16 alin. (2) din Constituție, toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

44. În jurisprudența sa anterioară, Curtea a statuat constant că orice diferență de tratament nu implică în mod automat o încălcare a articolului 16 din Constituție. Pentru a fi în prezența unei încălcări a articolului 16 din Constituție ar trebui ca persoanele aflate în situații similare sau comparabile să fie supuse unui tratament diferențiat și discriminatoriu.

45. Totodată, o distincție este discriminatorie dacă nu se bazează pe o justificare obiectivă și rezonabilă, adică atunci când nu urmărește un scop legitim sau nu există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit.

46. În Hotărârea nr.16 din 12 iunie 2007 Curtea a constatat:

„[...] principiul egalității nu trebuie confundat cu principiul uniformității, ultimul implicând un tratament juridic egal pentru toate cazurile și toate situațiile. [...] violarea principiului egalității și nediscriminării are loc atunci când se aplică un tratament diferențiat în cazuri egale, fără să existe o motivare obiectivă și rezonabilă, sau când există o disproporție între scopul urmărit și mijloacele folosite.”

47. Curtea reține că statul dispune de o anumită marjă de apreciere pentru a justifica un tratament diferit în situații analoge. Aplicarea marjei de apreciere variază în funcție de circumstanțe și de context, dar Curții Constituționale îi revine misiunea de a aprecia, în cele din urmă, respectarea exigențelor Constituției.

3.2. Aplicarea principiilor în prezenta cauză

48. În cadrul sistemului democratic de aplicare a principiului separației celor trei ramuri ale puterii de stat, pentru menținerea dezideratelor statului de drept, este importantă existența unei puteri judecătorești independente. Puterea judecătorească, fiind exercitată de către judecători, ca unici exponenți ai acestei puteri, este alcătuită, la rândul său, dintr-un sistem de autorități care trebuie să fie distincte de autoritățile puterilor legiuitoare și executive și neinfluențate de acestea.

49. Având în vedere că unicii purtători ai puterii judecătorești sunt judecătorii, Curtea reține că principiul independenței judecătorilor reprezintă pilonul de bază al menținerii puterii judecătorești ca o putere cu drepturi depline în arhitectura de organizare a puterii de stat. Principiul separației și colaborării puterilor impune acțiuni de menținere a echilibrului acestora. Din aceste considerente, principiul independenței judecătorilor reprezintă nu numai baza constituțională, ci și măsura de control al respectării drepturilor și capacităților puterii judecătorești în cadrul acțiunilor de menținere a echilibrului puterilor statului.

50. În același timp, Curtea menționează că **independența puterii judecătorești nu poate fi asigurată fără o independență instituțională și structurală.**

51. Curtea reține că înfăptuirea actului de justiție se realizează cu implicarea mai multor componente ajutătoare, subsecvente judecătorilor care reprezintă nemijlocit această putere.

52. Astfel, Curtea reține că **asigurarea unui echilibru între puterile statului se reflectă și în gradul de proporționalitate al asigurării materiale** a personalului administrativ, care în final contribuie la realizarea sarcinilor de către reprezentanții acestor trei puteri.

53. În context, Curtea menționează că grila de salarizare a tuturor funcționarilor publici din autoritățile legislativă, executivă și judecătorească este reglementată de Legea nr. 48 din 22 martie 2012 privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici.

54. Curtea apreciază că toate autoritățile publice au o funcție generală – cea de exercitare a puterii de stat. Totodată, funcțiile nu pot fi calificate ca identice, or, fiecare funcție are particularitățile sale specifice și condițiile în care acestea sunt exercitate. În contextul dat, compararea funcțiilor și a gradelor de salarizare pentru acestea urmează să fie efectuată luând în considerare complexitatea competențelor solicitate, și anume aportul intelectual necesar pentru exercitarea lor, gradul de angajare și de responsabilitate în exercitarea prerogativelor de putere publică, precum și **nivelul instituțiilor în ierarhia organelor statului.**

55. Analizând prevederile Anexei nr. 2, Curtea observă că gradele de salarizare pentru funcțiile publice din cadrul Secretariatului Parlamentului, Aparatului Președintelui Republicii Moldova și Cancelariei de Stat sunt expuse într-un singur compartiment, fiind identice.

56. Totodată, gradele de salarizare pentru funcțiile publice din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, Curții Supreme de Justiție, precum și din cadrul Secretariatului Curții Constituționale, sunt stabilite în compartimente distincte. Sunt divizate și gradele de salarizare a funcționarilor publici din cadrul Curților de apel și judecătoriilor.

57. În același timp, examinând toate compartimentele respective, Curtea observă o distincție între gradele de salarizare pentru funcții identice a colaboratorilor din cadrul autorităților legislativă și executivă în raport cu colaboratorii din sistemul judecătoresc, ceea ce denotă și o distincție a nivelului de salarizare.

58. Curtea reține că nu poate fi contestat nivelul egal al Parlamentului, Guvernului și Curții Supreme de Justiție în ierarhia autorităților puterilor statului, adăugând că și nivelul de salarizare a conducătorilor acestor autorități este același.

59. Totodată, discrepanța între nivelul de salarizare a colaboratorilor Curții Supreme de Justiție în raport cu colaboratorii Secretariatului Parlamentului sau ai Cancelariei de Stat constituie un factor discriminatoriu și, în final, un factor dezechilibrant între puterile statului.

60. Analizând poziționarea ierarhică a organelor puterilor de stat, se atestă o discrepanță și între nivelul de salarizare a funcționarilor din cadrul Curților de apel în raport cu cei din cadrul ministerelor. Mai mult, în pofida faptului că cel mai mare volum de lucru este concentrat în cadrul judecătoriilor, acestora fiindu-le atribuită examinarea în primă instanță a tuturor litigiilor, funcționarii publici din cadrul acestora dispun de un nivel

de salarizare mai mic chiar și în raport cu funcționarii autorităților publice locale de nivelul II.

61. Cu titlu de exemplu, Curtea reține că diferența între salarizarea consultantului principal din cadrul Secretariatului Parlamentului și a consultantului principal din cadrul Curții Supreme de Justiție este de 7 grade, iar între un șef de direcție din cadrul Curților de apel și un șef de direcție din cadrul ministerelor este de 9 grade.

62. Tabelul de mai jos ilustrează grila de salarizare pentru funcții similare în autoritățile de stat.

Președintele Parlamentului, Prim-ministru	Salariu 8800 lei	Președintele Consiliului Superior al Magistraturii și Președintele Curții Supreme de Justiție	Salariu 8800 lei	Diferența de salariu --
Secretariatul Parlamentului, Aparatul Președintelui Republicii Moldova, Cancelaria de Stat	Gradele de salarizare	Consiliul Superior al Magistraturii, Curtea Supremă de Justiție, Procuratura Generală	Gradele de salarizare	Diferența între gradele de salarizare
Secretarul general al Parlamentului; Secretarul general al Aparatului Președintelui Republicii Moldova	22	Șeful Aparatului Consiliului Superior al Magistraturii; Șeful Aparatului Curții Supreme de Justiție	21	1
Secretarul general adjunct al Parlamentului; Secretarul general adjunct al Aparatului Președintelui Republicii Moldova	20	Șef adjunct al Aparatului Consiliului Superior al Magistraturii; Șef adjunct al Aparatului Curții Supreme de Justiție	19	1
Șef de direcție	18	Șef de direcție	17	1
Șef de secție	17	Șef de secție	14	3
Șef de secție în cadrul direcției	16	Șef secție în cadrul direcției; Referent al judecătorului	12	4
Șef de serviciu	16	Șef de serviciu	10	6
Consultant principal	15	Consultant principal; Consultant al procurorului	8	7
Consultant superior	10	Consultant superior	7	3
Consultant	7	Consultant	6	1
Specialist principal	7	Specialist principal	6	1
Specialist superior	4	Specialist superior	4	-
Specialist	3	Specialist	2	1
Aparatele centrale ale ministerelor	Gradele de	Curțile de apel	Gradele de	Diferența între

HOTĂRÂRE PRIVIND CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI
REFERITOARE LA SALARIZAREA FUNCȚIONARILOR PUBLICI DIN CADRUL
INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI

16

	salarizare		salarizare	gradele de salarizare
Secretar de stat	22	Secretar al instanței judecătorești	10	12
Șef de direcție	16	Șef de direcție	7	9
Șef de secție	13	Șef de secție	6	7
Șef de secție în cadrul direcției	12	Șef de secție în cadrul direcției; Referent al judecătorului	6	6
Șef de serviciu	10	Șef de serviciu	5	5
Specialist principal	7	Specialist principal; Grefier	4	3
Specialist superior	4	Specialist superior	3	1
Specialist	2	Specialist	2	-
Aparatul președintelui de raion și subdiviziunile subordonate consiliului raional	Gradele de salarizare	Judecătoriile, inclusiv cea militară, procuraturile teritoriale și cele specializate	Gradele de salarizare	Diferența între gradele de salarizare
Secretar al consiliului raional	12	Secretar al instanței judecătorești	9	3
Șef de secție în cadrul direcției	7	Referent al judecătorului; Consultant al procurorului	5	2
Specialist principal	4	Specialist principal	4	-
Specialist superior	3	Specialist superior	3	-
Specialist	2	Specialist	2	-
		Grefier	3	

63. Curtea reiterează că, pentru garantarea unei puteri judecătorești echivalente după statut cu celelalte două ramuri ale puterii de stat, este necesară menținerea unui tratament echivalent și pentru componentele ajutătoare ale acestei puteri, inclusiv crearea condițiilor necesare pentru asigurarea cu personal calificat și competitiv.

64. Concluzia este aplicabilă în egală măsură și celorlalte puteri ale statului. Astfel, nu ar putea fi apreciată drept eficientă activitatea deputaților sau a membrilor executivului fără suportul eficient al personalului care îi asistă în exercitarea prerogativelor puterii de stat încredințate.

65. În Hotărârea nr.27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați Curtea a menționat:

„95. Caracterizând esența puterilor statului, Curtea menționează că puterea legislativă este reprezentanța directă a poporului, care este titularul suveranității naționale. Din aceste considerente, ea **deține bugetul țării și determină regulile de comportament al tuturor persoanelor fizice și juridice în societate. Puterea executivă este formată de cea legislativă, ea fiind dirigitorul surselor bugetare**

acordate de legislativ și deținătorul prerogativelor de gestionare operativă a bunurilor și acțiunilor societății. **Puterea judecătorească însă nu deține nici una din aceste funcții majore.** Ea rezolvă de drept litigiile apărute în societate ca rezultat al acțiunilor celor două puteri. Din aceste considerente, **calitatea actului justiției, ca act emanat de la puterea judecătorească, este direct proporțională cu nivelul independenței puterii judecătorești și cu sprijinul acordat acesteia atât de puterea legislativă, cât și de puterea executivă.**”

66. În același mod este înțeleasă legătura între independența judecătorului și asigurarea materială a tuturor componentelor ce-l asistă în emiterea actului justiției și de unele acte internaționale în domeniu. Astfel, conform Recomandării CM/Rec(2010)12 a Comitetului Miniștrilor: „Eficiența judecătorilor și a sistemelor judiciare este o condiție necesară pentru protecția drepturilor fiecărei persoane, în conformitate cu exigențele articolului 6 din Convenție, pentru certitudine juridică și pentru încrederea publicului în Statul de drept. [...] **Fiecare stat trebuie să aloce instanțelor de judecată resurse, instalații și echipamente adecvate, care să permită funcționarea acestora în conformitate cu standardele stabilite în articolul 6 al Convenției și care să permită judecătorilor să își desfășoare activitatea în mod eficient. [...] Instanțele ar trebui să aibă un număr suficient de judecători și personal auxiliar, instruit în modul corespunzător.** Pentru a preveni și reduce supraîncărcarea instanțelor, trebuie luate măsuri în concordanță cu independența judecătorească, prin care **să fie atribuite sarcini non-judiciare altor persoane calificate.**”

67. De asemenea, în Avizul nr. 2(2001) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) s-a reținut că „**Finanțarea instanțelor se află în strânsă legătură cu independența judecătorilor,** prin aceea că determină condițiile în care instanțele își îndeplinesc atribuțiile. Mai mult, există o legătură evidentă între, pe de o parte, finanțarea și administrarea instanțelor și, pe de altă parte, principiile Convenției europene privind drepturile și libertățile fundamentale ale omului, accesul la justiție și dreptul la un proces echitabil, care nu sunt garantate corespunzător dacă o cauză nu poate fi soluționată într-un termen rezonabil de către o instanță care dispune de fondurile și resursele adecvate pentru a putea opera eficient”.

68. Totodată, reieșind din totalitatea reglementărilor internaționale care instituie principiul asigurării independenței judecătorilor și a rolului acestora în procedura de control al legalității actelor administrative emise de autorități, Curtea statuează că necesitatea menținerii unui echilibru al nivelului de salarizare între funcționarii publici care contribuie și asistă pe cei care exercită puterea în stat **nu exclude posibilitatea stabilirii unor salarii mai mari pentru judecători în raport cu salariile reprezentanților puterilor legislativă și executivă. Această ultimă constatare se bazează pe interdicțiile și restrângerile pe care le implică statutul judecătorilor.**

69. Curtea subliniază că puterea judecătorească soluționează litigiile de drept apărute în societate, inclusiv ca rezultat al acțiunilor celor două puteri. Din aceste considerente, **calitatea actului justiției, ca act emanat de la**

puterea judecătorească, este direct proporțională cu nivelul independenței judecătorilor și cu sprijinul acordat acestora atât de puterea legislativă, cât și de cea executivă.

70. În același timp, Curtea reține, **calitatea și finalitatea actului de justiție sunt direct proporționale nu doar cu competențele profesionale ale judecătorului, dar și cu competențele personalului care îl ajută să-și desfășoare activitatea.** Din aceste considerente, se impune o investiție și o stimulare proporțională pentru activitatea desfășurată de către personalul instanțelor judecătorești reieșind și din responsabilitățile atribuite prin lege acestora.

71. În acest context, Curtea observă că, potrivit Anexei nr. 2 la Legea nr. 48 din 22 martie 2012, pentru funcția de greșier este prevăzut gradul de salarizare cel mai jos (gradul 3 pentru greșierii din cadrul judecătoriilor și gradul 4 pentru cei din cadrul Curților de apel). Totodată, Curtea menționează că, potrivit prevederilor legale, cauzele în materie civilă și penală **se judecă cu asistența greșierului**, el fiind finalmente **o figură procesuală**. Greșierul asigură, sub conducerea judecătorului sau președintelui instanței judecătorești, suportul administrativ și organizațional pentru desfășurarea eficientă a procesului de judecată. Deci, competența greșierului și îndeplinirea corectă a sarcinilor ce îi revin joacă un rol important în buna funcționare a instanței judecătorești.

72. Mai mult ca atât, spre deosebire de funcționarii publici din alte autorități, greșierul, conform art.9 din Legea privind statutul și organizarea activității greșierilor din instanțele judecătorești, este supus unor incompatibilități și restricții suplimentare.

73. Analizând Clasificatorul unic al funcțiilor publice, aprobat prin Legea nr. 155 din 21 iulie 2011, Curtea nu observă diferențe esențiale în descrierea funcțiilor publice similare și cerințele înaintate față de titularii acestor funcții. După cum rezultă din Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, nici criteriile de angajare nu se deosebesc.

74. Tabelul de mai jos inserează cerințele stabilite de Clasificatorul unic pentru ocuparea funcției de consultant principal în cadrul autorității legislative și celei executive în comparație cu autoritatea judecătorească, unde diferența în grila de salarizare este de 7 grade.

Funcții	
<i>Consultant principal (în cadrul Secretariatului Parlamentului, Aparatului Președintelui Republicii Moldova, Cancelariei de Stat (inclusiv oficiile teritoriale)</i>	<i>Consultant principal (în cadrul Secretariatului Curții Constituționale și autorității judecătorești)</i>
Descrierea generică a funcției	
- realizează sarcini de complexitate și importanță majoră în domeniul elaborării/coordonării elaborării politicilor, monitorizării și evaluării privind implementarea acestora; după caz,	- realizează sarcini de complexitate majoră în domeniul jurisdicției constituționale; după caz, avizează proiectele de acte legislative/ normative; - posedă cunoștințe aprofundate în mai

expertizează și definitivează proiectele de acte legislative/ normative; - posedă cunoștințe aprofundate în mai multe arii de expertiză; - manifestă abilități de analiză și sinteză a datelor complexe, a fenomenelor și a proceselor, de soluționare a problemelor de complexitate înaltă în domeniul de competență; - dispune de autonomie în exercitarea sarcinilor	multe arii de expertiză; - manifestă abilități de analiză și sinteză a datelor complexe, a fenomenelor și a proceselor, de soluționare a problemelor de complexitate înaltă în domeniul de competență; - dispune de autonomie în exercitarea sarcinilor
Cerințe specifice minime	
- 2 ani de experiență profesională în domeniu; - cunoașterea unei limbi de circulație internațională (nivel B1); - abilități de utilizare a computerului	- 2 ani de experiență profesională în domeniu; - cunoașterea unei limbi de circulație internațională (nivel B1); - abilități de utilizare a computerului

75. Astfel, Curtea reține că **salarizarea diferită** pentru exercitarea unor atribuții identice sau similare după complexitate **între autorități poziționate pe aceeași scară în ierarhia instituțională a puterilor în stat** urmează a fi calificată ca **un tratament discriminatoriu**.

76. Or, tratarea unei persoane sau a unui grup de persoane într-o manieră mai puțin favorabilă decât tratarea altei persoane într-o **situație comparabilă constituie discriminare**.

77. Totodată, legislația în domeniu stabilește că protecția victimei discriminării urmează a fi efectuată prin inversarea sarcinii probației. Astfel, sarcina de a demonstra lipsa discriminării revine persoanei care se prezumă că a comis discriminarea.

78. Făcând o paralelă cu distribuția sarcinii probației în cadrul procesului judiciar, Curtea menționează că la examinarea respectivei spețe Parlamentului i-a revenit sarcina de a proba raționamentul care a stat la baza stabilirii unei grile diferite de salarizare a personalului din cadrul puterii judecătorești în raport cu cel din cadrul puterii legislative și celei executive.

79. În opinia prezentată de Parlament, Curtea **nu a găsit nici un argument obiectiv și rezonabil** care să poată justifica adoptarea unor astfel de reglementări legale. În acest sens, Curtea reține că un tratament discriminatoriu se justifică în mod obiectiv, printr-un scop legitim doar dacă mijloacele pentru atingerea acestui scop sunt proporționale, adecvate și necesare.

80. De asemenea, Curtea menționează că necesitatea examinării suplimentare a compartimentului care stabilește gradele de salarizare pentru funcțiile publice din cadrul Secretariatului Curții Constituționale se justifică pe raționamentele expuse mai sus.

81. Totodată, Curtea reiterează că, potrivit art.134 din Constituție, Curtea Constituțională **este unica autoritate de jurisdicție constituțională** în Republica Moldova, care garantează supremația Constituției, **asigură realizarea principiului separării puterii de stat** în puterea legislativă,

puterea executivă și puterea judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

82. Argumentele precitate sunt pertinente și pentru nivelul de salarizare a funcționarilor din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, organ independent, format în vederea organizării și funcționării sistemului judecătoresc, garant al independenței autorității judecătorești, care exercită și autoadministrarea judecătorească, precum și din organele Procuraturii, instituție autonomă în cadrul autorității judecătorești, după cum a stabilit Parlamentul prin legea de organizare.

83. Astfel, Curtea reține că, în pofida faptului că funcționarii publici din cadrul legislativului, organelor executive și judecătorești nu exercită direct puterile de stat corespondente, ei formează personalul ce contribuie la exercitarea puterii de stat respective. Din aceste considerente, la aprecierea echilibrului puterilor statului, funcționarii publici din cadrul acestor puteri reprezintă o forță ce nu poate fi neglijată.

84. În context, acordarea de avantaje materiale funcționarilor publici din cadrul autorităților unei puteri în detrimentul alteleia poate submina respectiva putere, făcând-o mai puțin atractivă pentru cadrele calificate.

85. În lumina celor expuse, Curtea reține că stabilirea gradelor de salarizare diferențiate în compartimentele „Secretariatul Curții Constituționale”, „Consiliul Superior al Magistraturii, Curtea Supremă de Justiție, Procuratura Generală”, „Curțile de apel” și „Judecătoriile, inclusiv cea militară, procuraturile teritoriale și cele specializate” din Anexa nr. 2 la Legea nr. 48 în raport cu compartimentele autorității puterii legislative și autorităților puterii executive afectează principiile consfințite de articolele 6 și 16 din Constituție.

3.3. Modul de punere în aplicare a prezentei hotărâri

86. Curtea reține că prin declararea neconstituțională a compartimentelor „Secretariatul Curții Constituționale”, „Consiliul Superior al Magistraturii, Curtea Supremă de Justiție, Procuratura Generală”, „Curțile de apel” și „Judecătoriile, inclusiv cea militară, procuraturile teritoriale și cele specializate” din Anexa nr.2 la Legea nr.48 se creează un vid legislativ în cadrul normativ care reglementează salarizarea funcționarilor publici din autoritățile vizate.

87. Astfel, potrivit articolului 28¹ alin. (1) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, Guvernul, în termen de cel mult 3 luni de la data publicării hotărârii Curții Constituționale, prezintă Parlamentului proiectul de lege cu privire la modificarea și completarea sau abrogarea actului normativ sau a unor părți ale acestuia declarate neconstituționale, iar proiectul de lege respectiv va fi examinat de Parlament în mod prioritar.

88. Totodată, nu poate fi permisă lipsa o perioadă determinată de timp a prevederilor legale în respectiva materie din perspectiva obligației de a

garanta securitatea raporturilor juridice pentru persoane, inclusiv pentru salariați.

89. Pentru aceste considerente și pentru a nu exclude garanțiile juridice de salarizare, Curtea stabilește că Curtea Constituțională, Consiliul Superior al Magistraturii, Curtea Supremă de Justiție, Procuratura Generală, Curțile de apel și judecătoriile vor aplica și în continuare actualele prevederi privind gradele de salarizare din Anexa nr.2 la Legea nr.48 pentru funcționarii publici din propriile autorități, până la adoptarea de către Parlament a noilor prevederi legale. Având în vedere că, în corespundere cu art.140 din Constituție, hotărârea Curții intră în vigoare la data adoptării, ulterior, respectivele autorități vor efectua recalcularea salariului de la data adoptării prezentei hotărâri, conform noilor reglementări legale adoptate pentru executarea hotărârii Curții.

Pentru aceste motive și în temeiul articolelor 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 60, 61, 62 lit.a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se admite* sesizarea Curții Supreme de Justiție pentru controlul constituționalității prevederilor legale care stabilesc gradele de salarizare ale funcțiilor publice din cadrul instanțelor judecătorești.
2. *Se declară neconstituționale* compartimentele „Secretariatul Curții Constituționale”, „Consiliul Superior al Magistraturii, Curtea Supremă de Justiție, Procuratura Generală”, „Curțile de apel” și „Judecătoriile, inclusiv cea militară, procuraturile teritoriale și cele specializate” din Anexa nr. 2 la Legea nr.48 din 22 martie 2012 privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici.
3. În temeiul articolului 28¹ alin. (1) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, Guvernul, în termen de cel mult 3 luni de la data publicării hotărârii Curții Constituționale, va prezenta Parlamentului proiectul de lege cu privire la aprobarea noilor grade de salarizare pentru funcțiile din cadrul autorităților publice indicate la pct.1 din prezenta hotărâre.
4. Până la adoptarea de către Parlamentul Republicii Moldova a noilor prevederi legale și intrarea acestora în vigoare, pentru funcțiile publice din cadrul autorităților publice indicate la pct.1 din prezenta hotărâre se aplică gradele de salarizare din Anexa nr. 2 la Legea nr. 48 din 22 martie 2012 privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici, supuse controlului constituționalității, cu recalcularea ulterioară a salariului potrivit noilor reglementări din data adoptării prezentei hotărâri.

5. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Alexandru TĂNASE

Chișinău, 10 septembrie 2013
HCC nr. 24
Dosarul nr.13a/2013